

'Kara Kitap' görsellik açısından müthiş zengin bir roman

Her şey yolda yürürken Orhan Pamuk'un Selçuk Demirel'e 'Kara Kitap'ın esrarlı dünyası ile senin çizgilerin buluşabilir mi?" diye sormasıyla başladı. Uzun bir çalışma süreci sonunda Demirel'in çizgileri ve Pamuk'un el yazısı roman sayfaları birbiriyle harmanlandı, ortaya okuru esrarlı bir yolculuğa çıkaran

'Sen Surat Okumayı Bilir misin?'- Kara Kitap İçin Resimler' çıktı. Bu özel kitabın hikâyesini Selçuk Demirel'le konuştuk.

HAKAN GENÇE
hgence@hurriyet.com.tr

Orhan Pamuk'la yollarınız nasıl keşif oldu?

80'li yılların ortalarında yine böyle bir yaz günü Sıraselviler'deki Arif Bar'ın bahçesinde Yaşar Kemal tanıştırdı. 1997'de ise İstanbul Kitap Fuarı dolayısıyla Yapı Kredi Yayınları büyük bir davet vermişti. Gecenin ev sahibi Enis Batur'du. O da beni Orhan Pamuk'la tanıştırdı.

İki kere tanışmış olduğunuz yani?

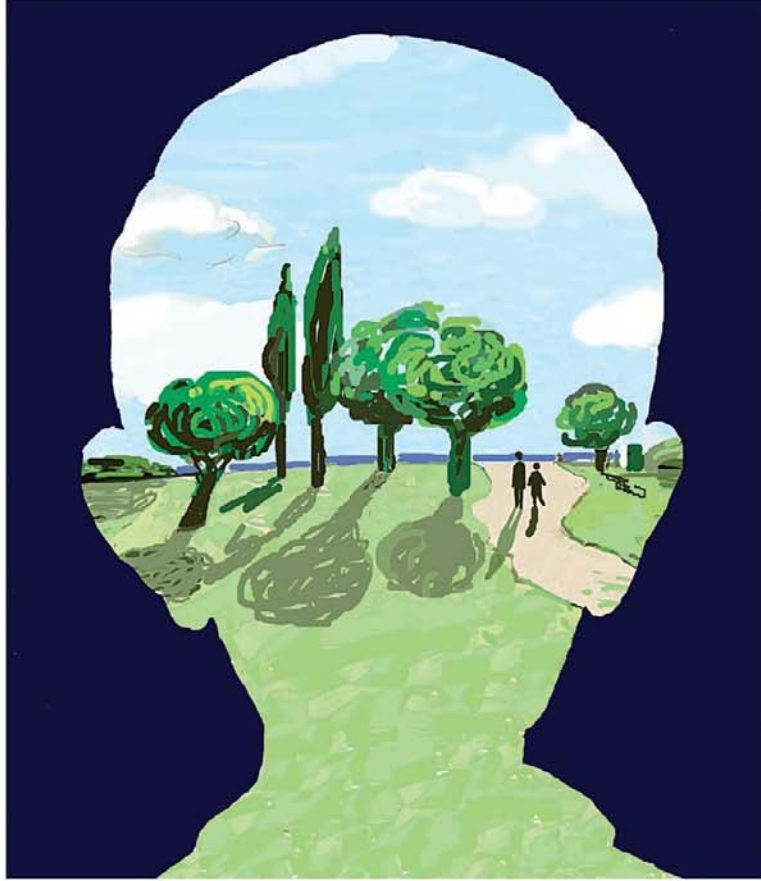
Evet, Orhan da "Biz Selçuk'la çok yıllar önceden tanışıyoruz" diye cevaplamıştı. Üçüncü karşılaşmamız 2009'da Paris'te, oldukça kalabalık, yarı resmi, çok sıkıcı bir anma toplantısında... "Merhaba" dedikten sonra oradan nasıl kurtulabileceğimizin yollarını ararken Nilüfer Gölü'ne rastladık. Üçümüzün gecenin geç vaktine kadar birlikte hoş vakit geçirdik. Orhan'la bu tarihten sonra Paris'e her gelişinde görüşmeyi sürdürdük.

Peki, 'Sen Surat Okumayı Bilir misin?' kitabının fikri nasıl ortaya çıktı?

2015 Haziran ayında İstanbul'da ikimizin de yayınevi YKY'nin Galatasaray'daki bürosunda karşılaştık. Yayınevinden Harbiye'ye yürürken bana 'Kara Kitap'ın esrarlı dünyası ile senin çizgilerin buluşabilir mi?" diye sordu. 'Kara Kitap' onlarca roman ve hikâye kahramanlarının sadece kendileri olabilmelerinin ne kadar zor olduğundan söz ediyordu. Bu insanlarla benim çizgi insanlarını bir yerlerde buluşturabilir miydi? Bütün bir yaz 'Kara Kitap'la yattım kalktım. Kitap için aldığım notlar, post-it'lerle kitap neredeyse iki misli kalınlaşmıştı.

Çizimlere başlarken aklınızda ne vardı?

'Kara Kitap' olağanüstü ilginç ve görsellik açısından müthiş zengin bir roman. Birbiriyle ilişkili onlarca hikâye, aynı roman içinde birbirine dokunmadan birlikte yaşamını sürdürebiliyor. Zaman yok. Kitap bütün zamanlarda, daha çok da İstanbul'da geçiyor. Yapmak istediğim ne bu kitabı terimlemek ne de kitabın roman kurgusuna bağlı kalmaktı. Okumayı, notlarımı bitirdikten sonra bir ay kitapla hiç uğraşmadım. 2015 Kasım sonu çok kısa bir süre içerisinde 20-30 tane resim yaptım. Ve de bir o kadar irili ufaklı desenler çizdim. Bu resimleri yan yana koyup bu resimlere daha önceden altlarını çizdiğim, ilgimi çeken metinleri yakıştırmaya çalıştım.

Orhan Pamuk'a gönderdim. Gönderdiklerimi sevinçle karşıladı. Mart ayında Paris'e geldiğinde buluştuk, bu arada kitap biraz daha ete kemiğe bürünmeye başlamıştı. Ortada birçok malzeme vardı, resim, yazı... Ama henüz kitap yoktu.

Lütfen bir oturuşta okuyun bu kitabı

Bu noktada mı kitapta kullandığımız Orhan Pamuk'un el yazmaları devreye girdi?

Evet. Orhan, kitabın el yazmalarından söz etti. İstanbul dönüşünde benim verdiğim sayfa numaralarıyla ilgili el yazmaları bana gönderildi. Hem görsel hem de yazınsal bir katkı olarak kitabı zenginleştirdiğini düşünüyordum. Haziran ayından kitap benim için bitmişti. Ön maketi Orhan'a gösterdim, büyük bir beğeniyle karşıladı. Paris dönüşümde bana gönderdiği mesajında ve kitabın önsözünde belirttiği gibi; "Kitap birlikte yapıp geliştirdiğimiz bir şeyden çok, yavaş yavaş Selçuk'un kitabı oluyordu. Öyleyse bana da bu kitabın üzerine adı-

mı koymak değil, ona bir önsöz yazmak düşer diye düşünmeye böyle başladım. Acaba önsözde ne yazacaktım? Şunu söylemek istedim: Lütfen bir oturuşta okuyun bu kitabı. Kelimelerin ve resimlerin ruhunun aynı olduğuna inanan ve yazdıkları ve çizdikleri birbirine kardeş olan biri yazar diğeri ressam iki kişinin kaleminden, fırçasından çıktı her şey."

Kitabınız "İnsanın yalnızca kendisi olabildiğinin bir yolu var mıdır acaba?" sorusuyla başlıyor. Sizin bu soruya cevabınız ne?

Çok uzun bir yol olmakla birlikte insanın yalnızca kendisi olabildiğinin bir yolu var. Önce o yolu bulmalı. İster Nietzsche'nin anlatmaya çalıştığı 'üstün insan'da olsun, ister tasavvufçu (sufi) düşüncede olsun, ister Marx'ın düşüncesinde, ister Jean Paul Sartre'in varoluşçu felsefesinde, hepsi aynı şeyden söz eder... Mutlu olmanın yolu sevmeyi öğrenmekten geçer. Ancak o zaman insanın sadece kendisi olması mümkün olabilir. İnsanın kendisi olabildiği, acıya da sevgiyi de hissedebilmesidir.

Selçuk Demirel

Orhan Pamuk kitabın önsözünde "Keşke ben de ressam olsaydım; yazıyla değil çizgiyle, boyalarla ifade etseydim kendimi" diyor. Sizin de bazen kendinizi yazıyla ifade etmek istediğiniz oluyor mu?

Orhan Pamuk, John Berger gibi ressam olmak için yola çıkıp yazar olmuş bir dostum. Bu biraz Orhan'ın ilköğrenlik aşkı gibi hep içinde çizme, boyama arzusu canlı duruyor. Bunu bazen el yazmalarının satır aralarına, sayfa kenarlarına sıkıştırdığı küçük karalamaların yanı sıra, sadece çizgilerini sakladığı raflar dolusu defterlerini de gördüm. Birkaçına dikkatle bakınca bu işi gerçekten tutku ve sevinçle yaptığını anladım. Yolda izdeyken de cepleri bu defterlerle dolu yazarak çizerek yapılan bir günlük gibi.

Ben sizi merak ettim...

Kelimelerin, sözcüklerin anlamları okuyana göre değiştiği için yazının yaptığı etki çok boyutlu olabilir. Bu müzik için de geçerli. Bir ölçüde resim için de böyle bir şey söylenebilir. Yine de en azından benim için yazının, edebiyatın, şiirin etkisi her zaman çok daha etkili. Bu anlamda yazar olmayı düşünmüş olabilirim. Bunu çizerek, boyayarak yapmakta olduğumu söyleyenler de oldu ama yazının dili başka bir şey. Çizginin de...

SEN SURAT OKUMAYI BİLİR MİSİN?
Selçuk Demirel
Yapı Kredi Yayınları, 2017
132 sayfa, 19 TL.